

100 let od propojení Sloupských a Šošůvských jeskyní

Petr Zajíček

Sloupsko-šošůvské jeskyně jsou nejdelší veřejnosti zpřístupněnou jeskyní v České republice a zároveň jsou součástí našeho nejdelšího jeskynního systému. Sloupské a Šošůvské jeskyně existovaly dříve samostatně a každá část má zcela odlišnou

historii. Přibližně před sto lety došlo k jejich fyzickému propojení, a to v rámci rekonstrukční úpravy dvou dosud oddělených turistických okruhů jednotlivých jeskyní.

Kabinetní fotografie vchodu do Nickové jeskyně z přelomu 19. a 20. století. Zdroj: Soukromý archiv autora

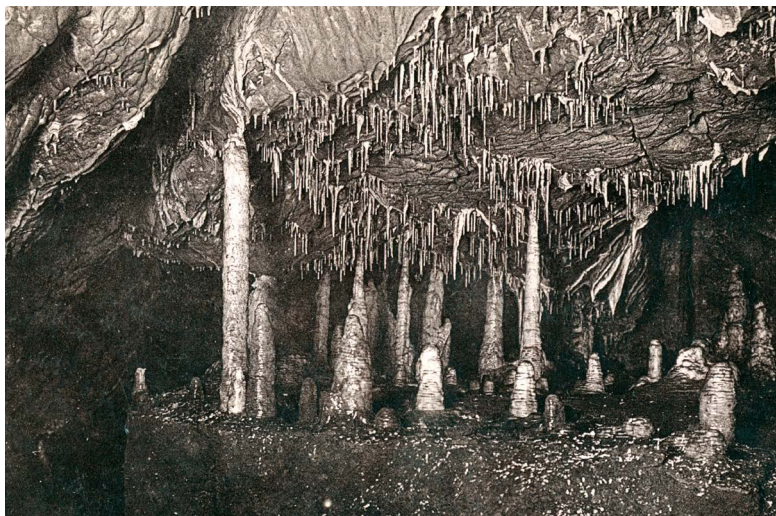
Podstatná část Sloupských jeskyní byla známa od nepaměti. I jeskyně Kůlna, která je součástí celého systému, byla osídlena neandrtálci prokazatelně již před 130 000 lety. Přístupné části Sloupských jeskyní, Nicová jeskyně a Staré skály, byly v pravěku také přístupné, o čemž svědčí četné paleontologické nálezy učiněné již v polovině 19. století.

V neznámé době snad někdy od 16. století začaly také neoficiálně probíhat prohlídky jeskyně provozované místními lidmi. Později začaly být Sloupské jeskyně navštěvovány vzdělanými lidmi, kteří o nich podávali zprávy. Od poloviny 18. století byly prostory systematicky speleologicky zkoumány. Po objevu Eliščiny jeskyně v roce 1879 začaly nejen

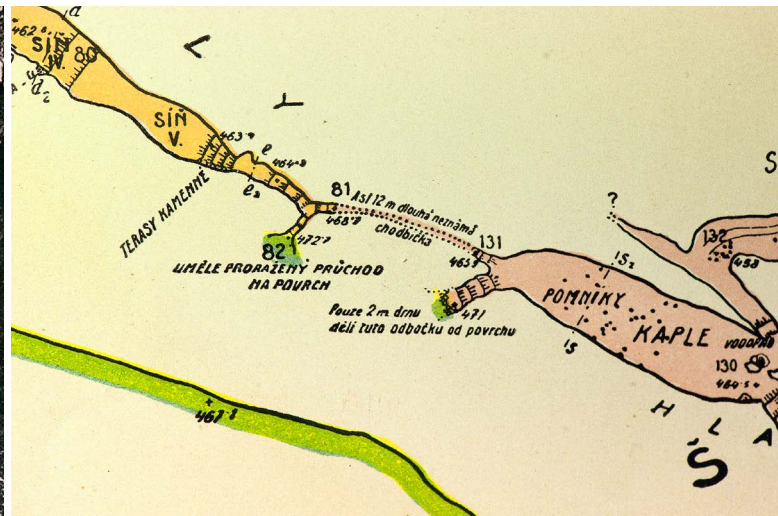
v Eliščině jeskyni, ale i ve Starých skalách probíhat úpravné terénní práce a od roku 1881 byly Sloupské jeskyně oficiálně zpřístupněny veřejnosti.

Objev a zpřístupnění Šošůvských jeskyní

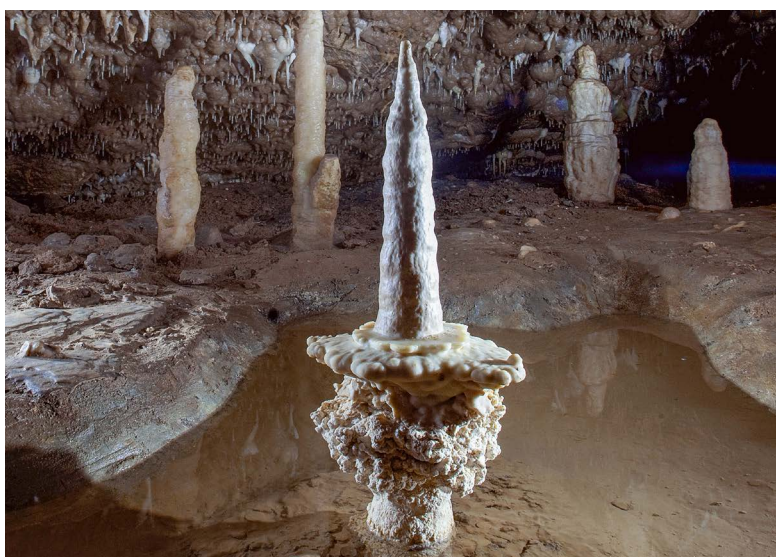
Na konci osmdesátých let 19. století byly objeveny na pozemcích Josefa Brouška nedaleko od Kůlny místním občanem Václavem Sedlákem prokopáním jeskynního portálu nové prostory s krápníkovou výzdobou. Protože se vchod nacházel už v katastru obce Šošůvky, byly jeskyně nazvány Šošůvské. Další výzkum a objevy prostor začal ve spolupráci se Sedlákem provádět Josef Broušek, který zároveň objevené prostory zpřístupňoval turistům. Z tohoto důvodu také u vchodu do jeskyní nechal postavit hotel, který zde funguje dodnes. Koncem 19. století se účastnil Brouškových výzkumů jako poradce Karel Absolon, když byl v hotelu ubytovaný během svých biospeleologických výzkumů v podzemí. Broušek neúnavně pokračoval v prokopávání zanesených částí chodeb a postupně objevoval nové a nové prostory s překrásnou krápníkovou výzdobou. Vrcholem pak byl objev Brouškovy pohádkové síně v roce 1905, kterou také krátce po objevu zpřístupnil veřejnosti. Nedlouho poté v dalších jím objevených prostorách našel unikátní stalagmit, který oddělil od jeskynního dna a přenesl ho

Kabinetní fotografie krápníkové výzdoby v Šošůvských jeskyních z přelomu 19. a 20. století. Zdroj: Soukromý archiv autora

Výřez z mapy Karla Absolona s vyznačením dosud nepropojeného místa mezi Sloupskými a Šošůvskými jeskyněmi. Zdroj: Soukromý archiv autora

Stalagmit Svícen v Brouškově pohádkové síni objevené roku 1905. Foto: Petr Zajíček, archiv SJČR

Jedna z chodeb ve Sloupských jeskyních, směřující k jeskyním Šošůvským. V tomto místě však nakonec k propojení nedošlo. Foto: Petr Zajíček, archiv SJČR

do pohádkové síně, aby jej mohl ukazovat návštěvníkům. Tento krápník zvaný „Svícen“ se stal symbolem jeskyně.

Další objevitelské postupy a zpřístupňování dalších prostor

Souběžně s Brouškovými objevnými průstupy prováděl ve Sloupských jeskyních od počátku 20. století systematický speleologický výzkum a dokumentaci Karel Absolon. Již v roce 1900 objevil horní části obrovské podzemní propasti, komunikující se spodními patry jeskyně. Nejdříve byla nazvána

„Palackého propast“. Když se poté zjistilo, že se jedná o stejnou propast ze spodních pater, kterou objevil roku 1748 Josef Antonín Nagel, byla přejmenována na Nagelovu. Po objevu byla Nagelova propast připojena k návštěvnímu okruhu Sloupských jeskyní, a to hned dvěma vyhlídkovými můstky. Nutno poznamenat, že tato 90 metrů hluboká propast je nejmohutnější podzemní suchou propastí v České republice. Zvláště pohled z dolního můstku do ní je fascinující. Absolon objevil a zdokumentoval další části Sloupských jeskyní, zvláště ve spodním patře. V roce 1905 Absolon dokončil velmi podrobnou mapu systému Sloupských i Šošůvských jeskyní. Překrásná barevná mapa obsahuje půdorys,

několik podélných a desítky příčných řezů. Během vynesení půdorysů obou jeskyní se ukázalo, že koncový bod tzv. Stříbrné chodby od Kaple v Šošůvských jeskyních je velmi blízko. Přímo v Absolonově mapě je místo označeno dvojitou tečkovanou čarou s poznámkou „Asi 12 metrů dlouhá neznámá chodba“. K propojení však zatím nedošlo. Absolon se začal zabývat Macochou a objevováním Punkevních jeskyní a Broušek pokračoval v průzkumech Šošůvských jeskyní korunovaných objevem Černé propasti a přilehlých prostor v roce 1910.

Téhož roku byly zpřístupněny veřejnosti Kateřinská a Punkevní jeskyně.

Jemná brčková výzdoba v Šošůvských jeskyních. Foto: Petr Zajíček, archiv SJČR

Gotická chodba ve Sloupských jeskyních. Foto: Petr Zajíček, archiv SJČR.

Rekonstrukce a propojení Sloupských a Šošůvských jeskyní v jeden systém

Objevy a zpřístupnění hlavně Punkevních jeskyní nastartovaly další události, samozřejmě to, kdo bude veřejnosti zpřístupněné jeskyně provozovat a profitovat z nich. Od roku 1910 byly na území Moravského krasu zpřístupněny čtyři jeskyně, Punkevní, Kateřinská, Sloupské a Šošůvské. Na provozu jeskyní se docela nepřehledným způsobem podílely především obce, majitelé panství Salmové. A samozřejmě Karel Absolon, který jeskyně odborně zaštitil a v rámci své práce a odborné erudice další jeskyně objevoval a dokumentoval. Další zlom přišel v roce 1914, kdy se podařilo propojit Punkevní jeskyně se dnem propasti Macocha, které tak bylo téhož roku také zpřístupněno veřejnosti v rámci návštěvního okruhu.

Na přelomu 10. a 20. let se pak začalo veřejně jednat o vzniku akciové společnosti Moravský kras, která by komplexně zpřístupněné jeskyně provozovala. Diskuse, mnohdy velmi žhavé, tak probíhaly několik let, protože každý zúčastněný chtěl samozřejmě získat největší díl jak z administrativního, tak hlavně z ekonomického hlediska. Celý proces postupného převodu provozů jeskyní pod tuto instituci trval od roku 1920 po objevu Masarykova domu a části vodní plavby Punkevních jeskyní také několik let, ale již v roce 1921 byly zahájeny rozsáhlé rekonstrukce Sloupských a Šošůvských jeskyní. Kromě kompletní nové elektroinstalace, kterou provedla firma Bartelmus a spol. Brno, byla provedena v obou jeskyních řada terénních úprav a pravděpodobně kolem roku 1922 byla proražena krátká propojka mezi Sloupskými a Šošůvskými jeskyněmi a tím byly tyto jeskyně definitivně propojeny.

Po rekonstrukcích a propojení obou jeskyní tak mohli návštěvníci v rámci dlouhého okruhu projít postupně Sloupskými i Šošůvskými jeskyněmi. Traduje se však, že v místě propojení zvaném „Předávka“ předával sloupský průvodce návštěvníky šošůvskému a ti museli za prohlídku šošůvské části doplatit.

V současné době jsou Sloupsko-šošůvské jeskyně v péči a provozu Správy jeskyní České republiky, která zde v posledních desetiletích realizovala řadu rekonstrukcí a inovací. ■

Seznam literatury:

- Absolon, K. (1905–1911): Kras moravský a jeho podzemní svět. Díl 1. Wiesner, 216 s. Praha.
- Absolon, K. (1970): Moravský kras 1. Academia, 415 s., Praha.
- Musil, R. (2002): Sloupsko-šošůvské jeskyně. Jeskynní bludiště pod Bradinami. AOPK ČR a naklad. Gloria, 178 s., Rosice.